

فصل اول

نظريه اعداد

درک و فهم ریاضی بدون توجه به استدلال امکان ندارد و آموزش ریاضیات را محدود به حفظ کردن رویه‌ها و الگوریتم‌ها خواهد کرد. آشنایی با روشهای استدلال و اثبات در ریاضیات، هم به فهم ریاضیات و هم به بسط و توسعه آن کمک شایانی می‌نماید.

انواع اثبات:

*۱ اثبات مستقیم

*۲ مثال نقض

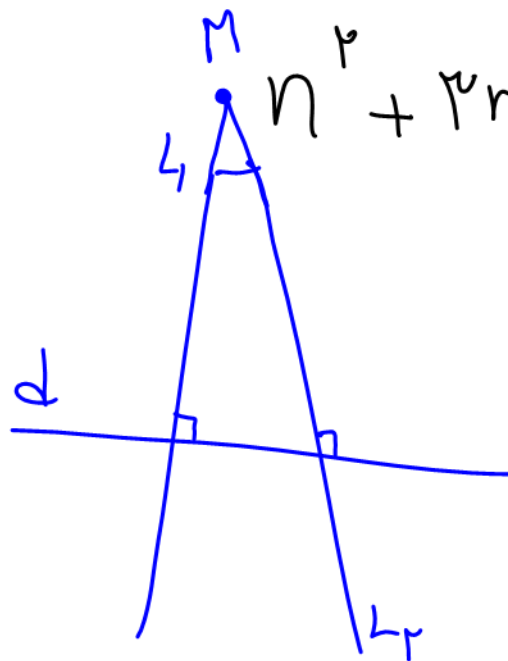
*۳ اشباع (در نظر گرفتن همه حالتها)

*۴ برهان خلف

*۵ اثبات بازگشتی

لوا یا لول = لول
منفر

فرد $n^2 + 2n + 5 =$

$P \Rightarrow Q \equiv \sim Q \Rightarrow \sim P$

۱- کوچکترین مقدار m که برای آن نابرابری $n! > 3^{n-1}$; $n \geq m$ برقرار باشد کدام است؟

	۵ (۲)	~~۴ (۱)~~
↓	۷ (۴)	۶ (۳)

$n > 5$ $120 > 81$

۲- چند عدد طبیعی n برای عبارت $2^{n+1} \geq n^3$ مثال نقض محسوب می شود؟

- $n=1 \rightarrow \checkmark$
- $n=2 \rightarrow 2^3 \geq 2^3 \checkmark$
- $n=3 \rightarrow 2^4 \geq 3^3 \times$
- $n=4 \rightarrow 2^5 \geq 4^3 \times$
- $n=5 \rightarrow 2^6 \geq 5^3 \times$
- $n=6 \rightarrow 2^7 \geq 6^3 \times$
- $n=7 \rightarrow 2^8 \geq 7^3 \times$

- $n=8 \rightarrow 2^9 \geq 8^3 \checkmark$
  - $n=9 \rightarrow 2^{10} \geq 9^3 \checkmark$
- ۳ (۱)
۵ (۳)

۳- برای اثبات کدام گزینه نیاز به برهان خلف نیست؟

(۱) مجموع اعداد گویا و گنگ عددی گنگ است (۲) مجموع اعداد گویا عددی گویا است

(۳) عدد $\sqrt{3}$ گنگ است

(۴) دو خط موازی با خط مفروض موازیند

$$x = \frac{p}{q} \text{ و } y = \frac{p'}{q'} \Rightarrow x+y = \frac{pq' + p'q}{qq'} = \frac{p''}{q''}$$

۴- کدام گزینه را نمی توان با برهان خلف اثبات کرد؟

(۱) اگر $\sqrt{a}$ گنگ باشد $\frac{\sqrt{a}}{a}$ نیز گنگ است

(۲) اگر a عددی صحیح و a^2 فرد باشد آنگاه a نیز فرد است

(۳) مجموع یک عدد گویا و یک عدد گنگ عددی گنگ است

(۴) حاصلضرب عدد گویا و عدد گنگ همواره گنگ است

$$\sqrt{6} \times 0 = 0$$

روش اول

$$x + \frac{1}{x} \geq 2$$

$$\Leftrightarrow \frac{x^2 + 1}{x} \geq 2$$

$$\Leftrightarrow x^2 + 1 \geq 2x$$

$$\Leftrightarrow x^2 - 2x + 1 \geq 0$$

$$\Leftrightarrow (x-1)^2 \geq 0$$

همواره درست

۵- اگر $x > 0$ ثابت کنید: $x + \frac{1}{x} \geq 2$

روش دوم
$$x + \frac{1}{x} - 2 \geq 0$$

$$\Leftrightarrow \left(\sqrt{x} - \frac{1}{\sqrt{x}}\right)^2 \geq 0$$
 همواره درست

۶- ثابت کنید میانگین حسابی دو عدد نامنفی، از میانگین هندسی آنها کمتر نیست.

$$\frac{a+b}{2} \geq \sqrt{ab} \quad \text{روش دوم}$$

$$\iff a+b \geq 2\sqrt{ab}$$

$$\iff a^2 + 2ab + b^2 \geq 4ab$$

$$\iff a^2 - 2ab + b^2 \geq 0$$

$$\iff (a-b)^2 \geq 0 \quad \text{بدیهی}$$

$$\frac{a+b}{2} \geq \sqrt{ab}$$

$$\iff a+b \geq 2\sqrt{ab}$$

$$\iff a - 2\sqrt{ab} + b \geq 0$$

$$\iff (\sqrt{a} - \sqrt{b})^2 \geq 0$$

هواره درست

۷- ثابت کنید: $x^2 + xy + y^2 \geq 0$

۸- ثابت کنید: $x^2 + y^2 + z^2 \geq xy + xz + yz$

۹- در اثبات نامساوی $x^2 - xy + y^2 \geq 0$ به کدام رابطه بدیهی می‌رسیم؟

$$(x + y)^2 + x^2 + y^2 \geq 0 \quad (۲)$$

$$(x - y)^2 + x^2 + y^2 \geq 0 \quad (۱)$$

$$x^2 + y^2 \geq (x - y)^2 \quad (۴)$$

$$(x - y)^2 \geq x^2 + y^2 \quad (۳)$$

۱۰- اگر a, b, c سه عدد صحیح و x, y, z همان اعداد با ترتیب دیگری باشند، کدام گزینه همواره درست نیست؟

(۱) حاصل $abc + xyz$ زوج است (۲) حاصل $(a - x)(b - y)(c - z)$ فرد است

(۳) حاصل $(a + x)(b + y)(c + z)$ زوج است (۴) حاصل $(a - x) + (b - y) + (c - z)$ صفر است

۱۱- اگر اعداد x, y گنگ و عدد $2x - y$ گویا باشد، کدام گزینه گویا است؟

$$x - 2y \quad (۲)$$

$$2x + y \quad (۱)$$

$$(۴) \text{ هیچکدام}$$

$$x + 2y \quad (۳)$$

۱۲- برای اثبات کدام گزینه از روش اشباع استفاده می شود؟

(۱) حاصلضرب سه عدد متوالی همواره مضرب ۳ است.

(۲) مجموع دو عدد گویا همواره گویا است.

(۳) اگر تابع f پیوسته و تابع g ناپیوسته باشد، تابع $f + g$ ناپیوسته است.

(۴) در متوازی الاضلاع قطرهای منصف یکدیگرند.

۱۳- ثابت کنید حاصلضرب سه عدد طبیعی متوالی مضرب ۶ است.

۱۴- ثابت کنید مجموع دو عدد گویا عددی گویا است.

۱۵- ثابت کنید اگر k حاصلضرب دو عدد طبیعی متوالی باشد آنگاه $4k + 1$ مربع کامل است.

۱۶- برای چند عدد طبیعی یک رقمی n عبارت $\frac{n^2(n+1)^2}{4}$ زوج است؟

۵ (۴)

۴ (۳)

۳ (۲)

۶ (۱)

بخشپذیری: اگر عدد صحیح a مضربی از عدد طبیعی b باشد، آنگاه a بر b بخشپذیر است و می نویسیم:

$$b|a$$

مثال ۱: تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام غلط است؟

$$0|1 \quad (4) \quad 9|12 \quad (3) \quad 25|5 \quad (2) \quad 1|5 \quad (1)$$

$$-27|27 \quad (8) \quad 24|-24 \quad (7) \quad 0|0 \quad (6) \quad 1|0 \quad (5)$$

۱- چند عدد طبیعی a وجود دارد که :

$$a \mid 14a$$

$$+ 5 \mid 142$$

$$a + 1 \mid 14$$

ویژگی‌های رابطه‌ی بخشپذیری:

۱- می‌توان هر مضربی از مقسوم علیه را به مقسوم اضافه کرد یا از آن کم کرد: $b|a \Leftrightarrow b|a \pm nb$

۲- می توانیم هر عددی را در طرفین بخش پذیری ضرب کنیم، همچنین می توانیم یک عدد را از دو طرف ساده کنیم:

$$b|a \Leftrightarrow kb|ka$$

۳- می توانیم طرفین را به توان برسانیم یا از طرفین جذر بگیریم:

$$b|a \Leftrightarrow b^n|a^n$$

۴- می توانیم از دو رابطه‌ی بخشپذیری ترکیب خطی بسازیم یا طرفین را در هم ضرب کنیم:

$$b|a, d|c \Rightarrow bd|ac \quad b|a, b|c \Rightarrow b|ma \pm nc$$

$$b|a, a \neq 0 \Rightarrow |a| \geq |b|$$

$$b|a, a|b \Leftrightarrow |a| = |b|$$

پویشتر علمی
جهاد

۲- اگر $a = bc$ چندتا از گزاره‌های زیر درست است؟

الف. $a c$	ب. $b a$	ج. $b c$	د. $bc a$
هـ. $a bc$	و. $b + c a$	ز. $c b$	ح. $c ab$
۴ (۱)	۵ (۲)	۳ (۳)	۲ (۴)

۳- اگر $a^3 \mid b$ و $b^4 \mid c^3$ ، آنگاه کدام گزینه الزاما صحیح است؟

$$a^4 \mid c \quad (۴)$$

$$a^6 \mid c \quad (۳)$$

$$a^8 \mid c \quad (۲)$$

$$c^3 \mid a \quad (۱)$$

۵- اگر $a \mid 5n + 1$ و $a \mid 4n + 3$ آنگاه ثابت کنید $a > 1$ عددی اول است.

۶- اگر $d|7n + 2$ و $d|5n - 1$ آنگاه حداکثر مقدار ممکن برای d را بیابید.

۷- اگر $12x - 8y \mid 6$ ، آنگاه کدام نتیجه گیری نا درست است؟

$$3 \mid x \quad (4)$$

$$3 \mid 2y \quad (3)$$

$$3 \mid 3x - 2y \quad (2)$$

$$3 \mid 3x + 2y \quad (1)$$

۸- اگر $۲ + ۳k + ۴$ آنگاه ثابت کنید: $۱۲ + ۲۴k + ۹k^۲$

۹- اگر $1 + 4k$ و بتوان ثابت کرد $m + 36k + 16k^2$ عدد m کدام است؟

۹ (۲)

۱۱ (۱)

۲ (۴)

۸ (۳)

پویشتر علمی
جهاد

۱۰- اگر برای هر عدد صحیح d داشته باشیم: $d | n^2 - n$ آنگاه تمامی مقادیر ممکن برای n را بیابید.

۱۱- چند عدد صحیح در رابطه ی $n - 1 \mid n^2 + 1$ صدق می کند؟

۴ (۴)

۳ (۳)

۱ (۲)

۲ (۱)

۱۲- چند عدد طبیعی a وجود دارد که مضرب ۱۲ بوده و مقسوم علیه عدد ۱۹۲ می باشد؟

۶ (۴)

۷ (۳)

۵ (۲)

۴ (۱)

۱۳- کدام گزینه درست نیست؟

$$ac^3 | bc \Rightarrow a | b \quad (۲)$$

$$a^3 | b^3 \Rightarrow a | b \quad (۱)$$

$$b | a \Rightarrow b^3 | a^2 \quad (۴)$$

$$a | b \Rightarrow a^2 | b^3 \quad (۳)$$

۱۴- ثابت کنید: $a^3 | b^4 \Rightarrow a^{11} | b^{15}$

ب م م (بزرگترین مقسوم علیه مشترک)

دو عدد صحیح a و b را در نظر می گیریم. ب م م آنها به صورت زیر تعریف می شود

$$(a, b) = d \Leftrightarrow \begin{cases} d|a, d|b \\ \forall m \in \mathbf{Z}: m|a, m|b \Rightarrow m \leq d \end{cases}$$

۱- ثابت کنید $(ka, kb) = k(a, b)$

۲- ثابت کنید $(a^n, b^n) = (a, b)^n$

روش تجزیه: دو عدد را تجزیه می‌کنیم، حاصلضرب عوامل مشترک با توان کوچکتر ب م م است.

۳- بزرگترین مقسوم علیه مشترک عددهای زیر را بدست آورید.

$$۱) (۲^۲ \times ۳ \times ۶, ۱۲ \times ۱۷^۲) =$$

$$۲) (۸!, ۱۰۰۰) =$$

۴- اگر $d = (5n + 1, 4n + 3)$ آنگاه بزرگترین مقدار ممکن برای d را بدست آورید.

۵- ثابت کنید

$$(a, b) = |a| \Leftrightarrow a|b$$

۶- ثابت کنید

$$(a, \pm 1) = (na, \pm 1) = (a, na \pm 1) = 1$$

۷- اگر $(n^3 - n, n^3 + n^2) = 42$ آنگاه n کدام است؟

۸ (۱)   ۷ (۲)

۹ (۳)   ۶ (۴)

۸- اگر $(n^3 - n, n^4 - n) = 56$ آنگاه $(2n, n + 4)$ کدام است؟

۱ (۱)   ۲ (۲)

۳ (۳)   ۴ (۴)

دو عدد نسبت به هم اول (متباین): اگر $(a, b) = 1$ آنگاه این دو عدد نسبت به هم اول هستند.

۱- اگر $(a, 15) = 1$ آنگاه بزرگترین عدد دو رقمی که می‌تواند به جای a قرار بگیرد را تعیین کنید.

۲- اگر $(a, 30) = 1$ آنگاه کوچکترین عدد سه رقمی که می‌تواند به جای a قرار بگیرد را تعیین کنید.

۳- اگر $(a, 70) = 1$ آنگاه تمام اعداد طبیعی کمتر از ۲۰ که می‌توانند به جای a قرار بگیرند را تعیین کنید.

نکته: اگر $(a, b) = 1$ ویژگی‌های زیر برقرار است:

$$(a, b \pm na) = 1, (a^n, b^m) = 1, (ab, a \pm b) = 1$$

$$(a + b, a - b) = \begin{cases} 1 \\ 2 \end{cases}$$

$$c | a \pm b \Rightarrow (a, c) = (b, c) = 1$$

۴- اگر دو عدد $n^2 + 2$ ، $n^3 + 3$ نسبت به هم اول نباشند، آنگاه ب م م آن ها کدام است؟

$$(1) 2 \quad (2) 11$$

$$(3) 13 \quad (4) 17$$